

Sự Hiểu Lâm Oan Nghiệt: GIÚP NGƯỜI hay GIÚP MÌNH?

Lại Thị Mơ

Em trai út của tôi sinh năm 1961. Khi em được 7 tháng, lúc đó anh em chúng tôi đang ở trên nhà ngoại, ngày mừng một Tết, bỗng dưng có chiếc xích lô đậu xích trước cửa, dì tôi ẵm em tôi vào với một mớ quần áo của em. Dì chỉ nói vắn tắt: "*Mẹ cháu vào nhà thương rồi.*" Đó là năm tôi 10 tuổi, nhưng đã mang máng hiểu mẹ bị bệnh thần kinh, vì đầu bù tóc rối, nói năng lảm nhảm. Hàng ngày tôi cứ lẻo đẻo theo mẹ, để canh chừng đưa mẹ về nhà, sợ lạc. Tôi cứ thường năn nỉ những đứa trẻ:

- Đừng chọi má tao.

Vì chúng nó dùng những cục đá nhỏ ném bà già điên tóc tai rũ rượi, làm trò vui với nhau.

Mẹ tôi bị bệnh thần kinh không hiểu từ đâu, nhưng nghe nói cô của bà cũng bị như vậy. Mẹ có thể trèo thoăn thoắt lên mái tôn ca hát nghêu ngao. Có khi nửa đêm mẹ trèo xuống cái giếng cạn gần nhà, không hiểu sao, lại tự trèo lên được, về nằm phục trước cửa nhà rên hừ hừ: "*Lạnh quá. Lạnh quá.*" Lúc đó mọi người trong nhà mới biết, đưa mẹ vào thay quần áo, tóc mẹ vương đầy rêu.

Mẹ cứ lang thang như vậy, 3 đứa con lớn thay nhau trông mẹ. Lúc đó có chị Hai là người giúp việc, tôi còn nhớ chị cao cao, gầy gầy. Trước đó là chị Ba, tất cả đều là người miền Trung, miệng phì phèo hút thuốc lá Cẩm Lệ. Chị Ba hút nhiều đến nỗi cặp môi đen xỉ. Bố chẳng biết làm sao, vẫn đi làm như thường, và loay hoay với đàn con 7 đứa.

Một thời gian sau, bác Viên bạn của bố nói:

- Sao anh không thử đưa chị vào nhà thương Chợ Quán?

Bố đưa chúng tôi vào thăm mẹ, bà đứng trong song sắt mừng rỡ vẫy vẫy tay khi thấy các con. Chúng tôi đứng sát song sắt, để nghe mẹ chỉ vào 2 bên màng tang, nói sợ "chạy điện" lắm. Nhìn từng hàng người bệnh đứng xếp hàng chờ vào phòng chạy điện, lòng tôi xót xa tê tái. Mỗi ngày nhà thương cho chạy điện 1 lần, chứ không có thuốc men gì.

Từ từ mẹ tôi lấy lại trí nhớ, và tháng Giêng 1964 em gái Út tôi ra đời. Khi em được 1 tuổi, cũng là lúc Mỹ đổ quân ào ạt vào VN, mẹ bệnh khá lâu, khi tỉnh lại thì than thở người làm lấy hết đồ, tiền bạc cạn queo. Năm 1965 Mỹ đổ quân ào ạt vào VN. Nhà tôi ở gần phi trường TSN nên có lính Mỹ ở rất nhiều chung quanh. Thời gian đó nhiều nhà treo bảng house for rent, rồi kiếm nhà trong hẻm cùng ngõ hẻm thuê lại để có tiền dư. Trong xóm có bà Tám & mẹ tôi đi làm sở Mỹ. Bà Nuôi, cô Chín đổi tiền Đô & mua đồ PX do GI ăn cấp mang bán cho các bà, từng xe cam nhông vô xóm tuôn hàng. Tôi biết đủ loại đồ hộp, thuốc lá... đồng thời những hộp bạch phiến nhỏ như đốt ngón tay út. Hộp nhựa trong đục có nắp, rất xinh xắn dễ bỏ vô túi. Chỉ cần mở nắp đổ vào lòng bàn tay đưa lên mũi hít. Kim tiêm vắt bừa bãi khắp nơi.

Dù bên ngoài có ồn ào nhốn nháo, nhưng trong nhà anh em tôi một mực rậm rấp nghe lời bố dặn. Căn nhà cũ xá rất nhỏ, ngang 2.90 m, dài 12 m. Lúc đầu là vách gỗ, sau được thay bằng tường gạch. Bố tôi rất nghiêm khắc, cấm ra khỏi cửa nhập với trẻ con trong xóm. Có nhiều khi bố về bắt chợt, khi bị bắt gặp đang ở ngoài đường, thì vô nhà cứ tự động nằm dài trên divan chịu phạt 2 roi. Bố tôi có 1 cây roi mây mỏng như cây dứa luôn luôn để gần bàn thuốc lào của bố. Mẹ tôi nhận dọn phòng cho lính Mỹ, 2 anh lớn giặt những bộ đồ lính nặng trĩch, rồi phơi lên mái tôn. Anh thứ hai chuyên ủi đồ, tôi nhớ mãi cái bàn ủi than, có cái khoá con gà trống. Bàn ủi than nóng & nặng mới làm thẳng nhanh mấy bộ đồ lính dày cộm.

Khi tôi thi rớt đệ Thất lần thứ hai, mẹ quyết định cho học trường tư gần nhà. Mặc dù bố tôi cương quyết phải vào trường Công, vì vậy anh kể tôi lớn tuổi nhất so với các bạn trong lớp, vì anh phải thi tới lần thứ 3. Một điều oái oăm là anh Cả học trường tư, không thấy bố nói gì. Nhưng tới anh kể & tôi thì bố bắt buộc phải vào trường Công.

Tôi có khiếu về viết Văn từ khi còn tiểu học, các bài luận văn của tôi luôn luôn được đọc cho cả lớp nghe. Nhưng toán thì tôi mù mờ, có lần trong bữa cơm, bố định phang cái liễn (thố) cơm bằng sành vào đầu tôi, vì tôi cứ ấp úng không trả lời được câu hỏi của bố. Thi đệ Thất lần 2, ra khỏi phòng thi thì đầu tôi "vỡ ra". Chỉ có một công thức duy nhất: Đường dài = vận tốc x thời gian.

Thay đổi từ vòi nước chảy trong hồ, hay 2 xe rượt đuổi nhau.

Khi hiểu ra thì đã muộn, chính lúc bước ra khỏi phòng thi là lúc tôi "ngộ" ra. Vòi nước chảy ra chảy vô, trong hồ còn bao nhiêu.

Điều này giúp tôi trở thành giáo viên rất giỏi, học trò khi nào hiểu thật rõ mới không lẫn lộn. Vì vậy khi bắt lên trả bài (5 em/ ngày), tôi không chấp nhận: Cô nhắc em chữ đầu. Sau đó em sẽ đọc ro rõ. Tôi vặn vẹo hỏi xuôi hỏi ngược, chứ không bằng lòng chuyện học trò đọc y chang trong sách. Học như con vẹt, không phải là điều tôi mong muốn.

Sau này khi đi dạy và có con, tôi mới biết nuôi trẻ con phải kiên nhẫn, đừng bao giờ dùng chữ "*ngũ si đàn độn*" làm đũa trẻ mặc cảm tự ti. Tôi cũng vậy, bắt đầu lớp 6, đầu tôi vỡ ra. Tôi học rất giỏi, hình như tất cả các bạn cùng trang lứa, ở gần hay ở xa, từ lớp 6 đến lớp 11, cứ mặc nhiên nhờ tôi giải toán (bài tập về nhà), như là chuyện đương nhiên. Hễ đi học về là họ ghé cửa chia bài tập đã đánh dấu trong cuốn sách, để tôi giải dùm, rồi mang về chép lại, chứ không ai mất công suy nghĩ.

Tôi chỉ giúp cho tới lớp 11, vì không ai đâu được Tú Tài I, làm sao lên lớp 12. Có một cô trong xóm ôm tất cả sách các môn, hỏi tôi học chỗ nào? Tôi không thể trả lời, chỉ lật vài trang tiêu biểu rồi nói:

- Như trang này chỉ nhớ một hàng.

Thi rớt lần thứ tư, khi tôi sắp xong đại học, cô bạn đó giả vờ hô hoán "đậu", rồi đãi các bạn ăn hủ tiếu Mỹ Tho Thanh Xuân ở gần chèo Hiền Khánh. Cô bạn tôi thật ngây thơ, kết quả thi từng hội đồng, nơi thi... làm sao giấu được.

Trớ trêu sao, tôi lấy chồng muộn, các cô hỏi bài trong xóm không hề mời tôi dự đám cưới, chắc là vì tôi xấu ma chê quỷ hờn. Năm 68, 69 hai anh lớn ra khỏi nhà. Tôi vẫn tiếp tục chợ búa cơm nước, giặt giũ cho cả nhà (hà tiện nước & xà bông), trông em út là việc của con gái. Mẹ đi làm từ rạng sáng và trở về khi trời tối. Mỗi ngày khi cơm chín, tôi bới vào lon gi gạo để mẹ mang đi làm ngày hôm sau.

Mỗi ngày bố tôi về ăn cơm trưa, có khi rủ theo 1 người bạn hay bác họ của tôi. Tôi dọn cơm xong là lật đật đi học, tôi luôn luôn vào lớp ngay khi các bạn vừa đọc xong "Lời tâm niệm" đang chuẩn bị ngồi xuống. Tôi nhớ mãi bác Dâu bạn 60 năm của bố (15-75 tuổi), khi gặp tôi ở Mỹ có nói:

- Ngày xưa chị M ngoan lắm.

Bố tôi về ăn trưa thường mang báo đủ loại về, vì bố tôi là Chủ sự phòng thông tin QH. Bố thích văn chương, bạn của bố là nhà văn hay thi sĩ như Á Nam Trần Tuấn Khải. Tôi nhớ mãi bố làm ở kho bạc Bà Chiểu, đã kể ông Bình Nguyên Lộc cũng làm ở kho bạc. Bình Nguyên Lộc rất hóm hỉnh nói về cái việc Thâu ngân viên của mình. "*Đời buồn, như người ngồi đếm giấy bạc: Không phải của mình.*" Đúng vậy, cầm bạc triệu trong tay mà chẳng có cảm xúc, cũng như tờ giấy thôi.

Tôi chỉ hơn em út 1 tuổi rưỡi, dù chỉ 12 tuổi rưỡi, nhưng tôi chăm em không kém bất kỳ bà mẹ nào. Quần áo em mặc lúc nào cũng sạch sẽ, tóc tai gọn gàng, đến nỗi ông cụ hàng xóm (ông nội anh Thức), buột miệng:

- Mai kia ai có phúc lắm mới lấy được chị M.

Tôi còn may mò may tay cho em những bộ quần áo mặc ở nhà, thường là áo sát nách. Em vẫn còn có những tấm hình, tóc tém kiểu con trai và cái bụng tròn vo. Dĩ nhiên cắt tóc thì tôi đưa ra tiệm. Tôi không thích em là trò cười như ông chủ tiệm may Minh ở đầu ngõ, hà tiện cắt cho cô con gái bé kiểu "gặp đầu queo đó". Em út tôi lúc nào trông cũng xinh xắn dễ thương.

Khi em học lớp 9, cũng khá lớn (15 tuổi) nắn nỉ chị cho để tóc dài, và không mặc áo tay phồng. Tôi bằng lòng. Điều đó chứng tỏ tôi luôn luôn đóng vai chị Cả, vì 2 anh lớn đã ra khỏi nhà. Chưa bao giờ tôi la mắng các em, trong nhà bố mẹ an tâm đi làm, các em thuận hoà.

Cuộc đời tưởng đâu trôi đi êm đềm mãi như thế. Nhưng không "giọt máu đào chẳng hơn ao nước lã", cuộc đời tôi gặp thê thảm chẳng bởi người dung nước lã, mà chính là người thân ruột thịt. Không biết có phải đó là "oan nghiệt" của đời tôi?

Tội nghiệp em gái út, chẳng có đồ chơi, nên cuốn lịch nhỏ bỏ túi của quân đội là món đồ chơi duy nhất, em rất quý, lúc nào cũng nắm khư khư trong tay (vẫn còn tấm hình ghi lại). Em lủi thủi một mình trong nhà, có lần tôi đi chơi Tết, em ở nhà với mẹ. Khi thấy tôi về, em ôm chầm tôi khóc nức nở. Tôi phải dỗ dành mãi em mới nguôi ngoai, cứ ôm tôi nức nức.

Cái quần tergan xanh, bố mặc đi làm đã mòn mông phải bỏ. Tôi cắt giữ 2 ống quần, may tay cho em cái jupe xếp ly có 2 sợi dây đeo. Rồi xin mẹ mua cho em cái áo tay phồng trắng, cho em đi mẫu giáo. Nào ai biết từ cái quần rách bỏ đi. Có khi tôi thấy lòng tê tái khi chợt nghe em thì thầm với thằng Năm hàng xóm, cả hai cùng 3 tuổi:

- Mà biết không, khi nào đó, uống 3 ly nước là **NO**.

Tôi bế em đi bộ mấy cây số để chụp cho em 2 tấm hình cầm cây cà rem. Cho tới khi lớn lên em coi tôi như người mẹ thứ hai, vì tôi gần gũi em nhất. Bác Lại trong xóm có lần nói:

- Con M chả bao giờ cãi vã với ai.

Vì trong xóm có khoảng chục cô cùng lứa tuổi của tôi, họ cãi nhau chí chóe. Tôi lúi húi cả ngày lo chuyện nhà, cơm nước xong, rửa chén rồi giặt một thau quần áo lớn, tôi còn nhớ một cái chậu nhôm lớn & một cái chậu nhựa đỏ, nhỏ hơn một chút. Quần áo giặt xong treo cho ráo nước ở hẻm sau bếp, rồi mang vào treo ở bếp. Mẹ bảo sương đêm gây bệnh lở loét. Sáng mai có nắng mới mang ra đường hẻm phơi lại.

Tôi làm chuyện nhà, không hề kêu ca than phiền. Mẹ tôi bảo dù có đậu vào trường Công, tôi cũng phải bỏ (quá xa), vả lại còn trông em cho mẹ đi làm. Mỗi năm chờ 2 anh lớn có buổi học, tôi mới chọn lớp sáng hay chiều, vì là trường Tư. Chính vì học trường Tư, đã có lần tôi bị chê bai "tốn tiền cha mẹ", cũng có em trai kế út cũng học trường Tư, nhưng chỉ tôi bị mĩa mai dè bỉu. Tôi cũng biết vậy, nên chỉ im lặng, và ráng phụ mẹ coi như hình thức trả ơn.

Trường tôi học thêm toán ở gần chỗ mẹ dọn phòng, nên tôi thường ghé vô phụ mẹ, sau đó mẹ đi xe Lam về, còn tôi đi xe đạp đi học. Có tiền mẹ cho tôi học thêm toán & Anh Văn ở Ziên Hồng. Mỗi ngày tôi lật đật ghé chợ TMG mua thức ăn về nấu cơm cho kịp 12 giờ bố về nghỉ trưa. Những ngày đi học tôi làm những món đơn giản như chả cá, đậu hũ chiên sấn sốt cà, rau xào. Chỉ cuối tuần mới nấu mấy món lích kích như canh cua rau đay. Với số tiền tối thiểu, tôi vẫn lo đủ thức ăn cho cả gia đình. Thời đó bắt đầu có thịt heo đông lạnh, bố tôi mang về một xấp coupon (chỉ có công chức & quân nhân). Chợ TMG có bán thịt heo đông lạnh, tôi bán coupon mua thêm thức ăn cho gia đình.

Năm 68 bắt đầu có TV, cũng là lúc 2 anh lớn rời nhà. Chờ hết truyền hình, mọi thứ yên ắng, tôi mới lên gác học tới 2 giờ khuya. Năm tôi đậu Tú Tài II, ông ngoại cảm ơn họ hàng chúc mừng bằng câu:

- Cháu nó con nhà nghèo, quần nâu áo vải.

Năm 75, cả nước thất nghiệp, bố tôi còn giữ tiền quỹ khá nhiều. Nhưng ông vẫn mang trả lại, để tránh rắc rối. Bố quá rành cộng sản. Em út khi đó mới 11 tuổi, mọi chuyện mua than, bánh mì (5 giờ sáng), gạo tổ ... em phải ra xếp hàng mua. Vì 2 anh chị lớn phải tham gia sinh hoạt đại học để có 13 kg gạo mang về. Em tôi theo mẹ mua gạo tổ (gạo phồng bán), em trai kế tôi lên Xa Cảng chở gạo bằng cái xe đạp có gắn miếng nhôm to ở phía sau để chất được 2 tạ gạo, mẹ đi xe buýt về, cho đỡ tiền taxi. Mỗi sáng em ra mắc bạt & chở gạo ra cho mẹ, rồi mới đi học. Trưa ra chở về, vì chợ nhỏ chỉ họp buổi sáng.

Sau 75 không cho sinh viên trở lại trường, anh em tôi làm đủ mọi thứ để kiếm tiền. Anh kế & em trai mua phụ tùng xe đạp về ráp thành xe bán cho bộ đội. Còn tôi mua rau muống của bạn hàng mang lên từ Gò Vấp, chia ra bó nhỏ bán ở chợ nhỏ gần nhà, có khi tôi cắt mía thành khoanh, cắt thơm dưa hấu để trong cái tủ kính nhỏ xíu, bán cho khách qua đường. Ông Trần Sinh trong xóm nói rằng:

- Bán buôn khó khăn, phải cỡ cô Cử Nhân mới tính nổi. Năm đó tôi học năm cuối đại học.

Bạn tôi giới gia chánh làm bánh bao, tôi để vào khay mời khách trong các quán hủ tiếu ở gần cổng xe lửa số 6.

Việc gì cũng chỉ được vài ngày, nhưng việc lâu nhất hiệu quả là làm bánh khoai mì bán cho trường học. Tôi lên chợ Cầu Muối mua khoai mì vạc, em kế tôi bào bằng tấm thiếc to đục lỗ. Sau đó tôi làm bánh khoai mì giao cho bà lao công trường ngày xưa đi học. Tôi phải chờ tới buổi chiều khi trường vắng lặng mới gặp bà lao công lấy tiền & bánh ế mang về.

Các bạn tôi mở quán cà phê trong vườn Tao Đàn, từ nhà lên chợ Cầu Muối, bắt buộc phải đi ngang Tao Đàn. Chúng nó ngạc nhiên trở mắt hỏi: "*Mày làm gì vậy?*" khi thấy tôi chở một bao to khoai mì. Tôi trả lời tỉnh bơ:

- Đang đóng phim. Tụi bay không thấy đoàn quay phim chạy phía sau sao?

Tôi chỉ cái xe chở than vừa chạy ngang qua.

Chúng hù lên:

- Tối nay có chiếu phim ở Nhà văn hóa thanh niên đó.

Chuyện nhỏ, đến tối tôi lại hiện nguyên hình cô sinh viên yếu điệu. Dù nhà nghèo, nhưng từ trung học cho tới đại học, ai cũng tưởng tôi con nhà khá giả, vì tôi có khiếu chọn trang phục cho mình.

Mỗi ngày giao bánh khoai mì cho bà lao công, tôi nhớ chuyện ông Carnot trở về thăm trường cũ vinh hiển bao nhiêu, còn tôi phải đi cồng sau. Tôi không dám gặp lại các thầy, cô học trò mà các thầy đã nói:

- Con bé này đi thi khỏi cần xem bảng.

Tôi đã lém lỉnh nói theo:

- Biết là rớt rồi. Phải không thầy?

Để bị thầy cú lên đầu vì tội dám giỡn người.

Hầu như các bạn cùng khối trong trường dù sáng hay chiều đều biết tên tôi. Ngay cả khi lên đại học. Hồi trung học, tôi đã tập tễnh viết chuyện phiếm kiếm tiền đăng báo Chính Luận. Báo bố mang về buổi trưa đăng bài của tôi. Ngoại trừ bút hiệu, tôi phải ghi tên thật vì chỉ có thể học sinh là ID duy nhất lãnh nhuận bút. Trưa hôm đó Cha Giám Học Phan du Vịnh vào lớp hỏi:

- Con M là đứa nào?

Tôi hoảng hồn không biết chuyện gì. Thì ra bài phóng sự tôi viết khi đi Flight nurse được đăng báo. Bạn tôi đã chỉ tôi "mánh", ráng kéo dài chút xíu "ngày mai tiếp", sẽ được lãnh nhuận bút 2 ngày. Khu toà soạn các báo ở Ngô Tùng Châu, tôi rành lắm.

Khi đi học tôi giải toán rất nhanh, nên bị thầy bắt ra ngoài đứng, để không chỉ đứa khác. Cha Vịnh cầm cây roi quất mấy đứa bị phạt, luôn luôn đi dạo ở hành lang, tôi quay mặt vô lớp ra hiệu cho mấy đứa bạn, chẳng hề biết cha đằng sau lưng, đang định vung roi quất, hoảng hồn tôi la lên:

- Không phải cha ơi!

Tôi vẫn chợ búa trông em cho tới khi lên đại học (71), mẹ tôi mới nghỉ làm. Năm 75 em kế & tôi phải phụ mẹ kiếm tiền lo cho gia đình. Lúc đó anh kế, lính tan hàng, về ở chung, mẹ bày bán bún riêu trước nhà. Anh kế già cua xong, tôi làm hết phần còn lại. Lọc nước cua, bào rau muống, luộc bún sẵn. Anh em chúng tôi chưa hề cãi vã, từ hàng xóm cho tới họ hàng ai cũng ngợi khen. Anh em tôi học giỏi nhất xóm, trong khi nhiều nhà đã có đứa nghiện ngập.

Em tôi học Phú Thọ trưa về thấy xe đạp của chị xẹp lốp. Em vội ngồi ngay xuống vá, cho chị kịp đi học. Tôi ra trường năm 77, em tôi ra 79. Tới 81 thì được chọn đi nghĩa vụ (cấp Sĩ Quan). Em tôi trốn lên nhà bà ngoại, tôi phụ mẹ bán mọi thứ trong nhà, gom được 5 chỉ đặt cọc cho em vượt biên. Chỉ định cư 2 tháng ở Mỹ, em tôi đã lãnh được 1 ít tiền. Em gởi ngay về nhà, tiếp theo là những thùng quà. Tôi vẫn là người lo mọi chuyện từ bán quà, nhận chuyển tiền, nộp đơn bảo lãnh cho bố mẹ. Tới năm 86 thì các con còn lại trong đơn bảo lãnh đều rút ra hết. Chúng tôi lần lượt lập gia đình, chỉ có bố mẹ đi năm 91.

Năm 86 tôi gặp nhà tôi, tù cải tạo gần 9 năm. Bố mẹ vợ cũ đi xuất cảnh Canada, để lại nhà cho người quen đứng tên, giao hẹn: Con rể & con trai được ở mãi mãi. Nhưng khi ông bà đi rồi, chủ nhà trở mặt nói: chỉ được ở nếu độc thân. Vì vậy người con ruột & chồng tôi là con rể (vợ cũ đã lấy chồng khác) phải dọn ra. Tôi được chú Hoè cho ở nhờ căn nhà bị pháo kích ở Tân Phú. Nền đất, chỉ còn nửa mái che. Tôi giấu mẹ tôi mọi chuyện. Chỉ 3 tháng sau chú Hoè bán nhà. Tôi xin về nhà mẹ tá túc, đây là lúc thảm kịch của đời tôi bắt đầu. Em trai út lập gia đình, cũng về ở chung. Ông ngoại đã sửa phía sau bếp thành 1 phòng nhỏ khang trang, mẹ cho tôi ở, vì lúc đó bụng tôi đã lớn. Em tôi & em dâu ở căn gác cũ. Người Việt mê tín dị đoan nên cô tôi dù biết hoàn cảnh khó khăn của tôi, cũng không dám cho bà bầu ở. Khi nào cháu sanh xong, cô để cho cháu 1 phòng.

Em tôi mắc bệnh nghiện rượu, lại cho rằng tôi là con gái khi đã lập gia đình là phải ra khỏi nhà. Em tôi là con trai mới được phép ở lại. Thế là mỗi đêm say xỉn em tôi lè nhè về vác dao phay chém tôi. Chồng tôi buôn bán ở BMT chỉ ở SG vài ngày trong 1 tháng. Đêm đêm khi nghe huyền não ồn ào ở đầu xóm, là tôi ị ạch vác bụng bầu chạy trốn. Cho tới khi tôi sanh được 2 tháng, nổi uất ức làm tôi nghẹt thở phải đi cấp cứu ở bệnh viện Nguyễn Văn Học. Sau đó đưa đến nghẹt tuyến sữa. Tôi bị áp xe vú, cực kỳ đau đớn. Yến bạn tôi đến thăm tưởng tôi bôi thuốc đỏ, vì vú tôi đỏ như quả táo. Được người anh họ **Lại Quốc Kỳ** là BS giải phẫu làm ở bệnh viện Bình Dân. Tôi năn nỉ anh cho em mê, chứ đừng bôi thuốc tề, em không chịu nổi đâu. Em gái tôi và bạn trai (lúc đó chưa cưới) đã đưa tôi vào bệnh viện chờ mổ. Sau khi rạch cho mủ chảy ra, tôi được về nhà ngay

hôm sau, mỗi ngày vào rửa vết thương. Y tá dùng cái kẹp bông gòn, ngoáy vào vết cắt cho mủ thoát ra. Tôi năn nỉ các người nuôi bệnh:

- Con cháu còn nhỏ quá, xin các bác cứ đê chặt, mặc cháu gào la đừng bỏ ra.

Một người đê 2 chân, một người giữ 2 tay, một người nắm chặt đầu. Cứ vậy y tá ngoáy mủ, cỡ 2 tuần chờ thịt đầy, không được che kín vết thương, mủ sẽ ăn luồn như quả ổi bị sâu. BS dặn khi uống trụ sinh con phải ráng ăn chất bổ, vết thương mới mau lành.

Khi về nhà thì mất sữa hoàn toàn, trong khi con tôi quen vú mẹ, nhất định không chịu bú bình. Dù tôi lặn lội đi lùng sục các tủ kính bán các thứ đồ Mỹ gửi về tìm mua nắm vú thật mềm. Khi cháu 5 tháng tôi nấu súp xay bằng máy xay sinh tố thành nước đút cho con. Bữa đó tôi tuột tay, cái bình thủy tinh vỡ thành 2 mảnh. Tôi bật khóc nức nở, tôi còn nhớ hoài ánh mắt thương cảm của bố tôi. Bố dùng đủ thứ keo gắn lại, nhưng không xài được nữa. Cho tới bây giờ khi qua Mỹ, chị dâu tôi đã nói:

- Ngày xưa sao mình nghèo quá vậy. Cái máy xay sinh tố là cả một gia tài.

Em tôi vẫn tiếp tục quậy phá, tôi buồn rầu than với mẹ:

- Con vất vả từ nhỏ, giờ chỉ xin ở nhờ, mà cũng không được.

Mẹ tôi thờ dài bảo rằng:

- Bàn tay có ngón dài ngón ngắn. Mẹ biết làm sao.

Khi con tôi được 5 tháng rưỡi, tôi không thể chịu nổi nữa, bế con lên ở nhờ chị dâu trong khu nhà cho nhân viên đại học Sư Phạm. Muối nhiều nên thằng bé phải nằm trong mùng cả ngày. Được vài hôm thì mẹ tôi lên, bảo đưa con về vì sắp tết. Tôi trở về nhà được thêm vài tháng, em dâu tôi không còn ở căn gác cũ (thực chất chỉ giả vờ che mắt hàng xóm, vì em dâu tôi vẫn ở nhà mẹ ruột). Tôi vẫn bị em trai quậy phá, công an khu vực phải vào hỏi cho ra lẽ.

Hỏi tôi trước:

- Tôi không có nhà, xin ở nhờ nhà cha mẹ. Nhưng em tôi cho rằng tôi là con gái khi lập gia đình phải ra khỏi nhà.

Quay qua em, anh công an hỏi:

- Đây có phải chị ruột & cháu ruột của anh không?

Gật đầu, anh CA hỏi tiếp:

- Bên ngoài mưa gió, người ta còn gọi người dưng vào trú bên trong. Anh nỡ lòng nào đuổi chị & cháu anh ra đường?

Tôi ở nhà thêm vài tháng, thì ôm con đi ở nhờ nhà chị Huệ ở gần chợ Vườn Xoài. Hàng xóm ai cũng tội nghiệp cho hoàn cảnh của tôi. Cô Thanh con dâu bà Phượng, tôi chẳng hề biết cũng nhấc tôi tới ở chung. Tất cả mọi khốn đốn tôi chịu, trong nhà không ai chứng kiến, chỉ có cha mẹ già. Vì lúc đó ai cũng lập gia đình. Sau đó cô Thanh chỉ cho tôi mua được miếng đất nhỏ (2.30m.7m). Từ đó cuộc đời tôi không còn bị ai quấy nhiễu.

Bố mẹ tôi định cư ở New Jersey từ năm 91. Chú tôi ở CA về thăm nhà năm 94, nghe tôi sắp định cư, chú dặn dò:

- Cháu qua chỗ chú, rồi bố mẹ cháu qua. Chú sẽ lo tất cả.

Tôi chẳng biết NJ lẫn CA. Nhưng tôi có nhiều bạn bè ở CA, nên cũng muốn qua CA. Những người tù cải tạo được đi diện HO, được 3 lần chọn nơi định cư. Muốn chọn nơi nào cũng được. Lần đầu chồng tôi chọn NJ, sau 2 tháng người ta hỏi lại để xác định, tôi đã quỳ sụp chấp tay xin anh đổi qua CA, họ chỉ gặp người đứng đầu hồ sơ HO, tôi là người "ăn theo" không được gặp. Tới lần thứ 3 vẫn NJ thì tôi đành chịu thua, chồng tôi là con chim bị trúng tên. Người vợ đầu đã bỏ anh, ngay khi còn trong tù. Anh sợ mất tôi lần nữa. Về sau này anh thổ lộ: Nhiều gia đình tan vỡ, không phải do người đàn bà, mà bị mê mẩn bởi lời ngon tiếng ngọt. Tôi nói chuyện lôi cuốn thế nào cũng có người để ý.

Coi như "nghiệp" của tôi. Để có một gia đình riêng cho mình, tôi đã phải vượt qua muôn ngàn khổ cực. Cay đắng là do chính em ruột của mình. Tôi qua Mỹ với 2 đứa bé 3 & 6 tuổi, thêm một ông chồng tuổi đời hơn 50. Không nghề nghiệp, tiếng Anh lồm bồm. Tôi tới nhà vào nửa đêm thứ Sáu, nhìn thấy mẹ mặt mày ngo ngác, đầu bù tóc rối, tôi biết mẹ đã bệnh trở lại. Qua hôm sau bố hỏi nhỏ:

- Sao lại tới đây? Có nhận được thư của Thầy không?

Tôi trả lời:

- Không.

Trong nhà có bốn người có khả năng viết thư thì 3 người kia không dám viết. Bố tôi không biết rằng thư gửi về VN, phải ra đóng dấu bưu điện, bố tôi dán tem như thư gửi trong nước làm sao tới. Bưu điện thì quá xa, bố không đi tới được. Em tôi là người quyết định tất cả, nghe tin tôi qua Mỹ, nếu em hỏi ý kiến mọi người thì bố tôi đã không phải lén lút viết thư cho tôi. Từ khi em vượt biên (81) tới khi tôi gặp lại (94), tôi đã gặp 1 người hoàn toàn khác hẳn. Tôi không còn là người chị mà chỉ là một kẻ ở nhờ không hơn không kém. Không biết bao nhiêu khó khăn trong cuộc sống, gánh nặng gia đình đã khiến em tôi trở thành một người nói ra toàn lời cay nghiệt, không phải là 2 chị em vốn vô cùng thân nhau trước kia.

Con tôi sinh 87, March 25 1994 cháu phải vào lớp 1. Mỗi ngày tôi nấu ăn cho 12 người & trông 4 đứa trẻ 1, 3, 4,6 tuổi. Đứng 1 tuần sau tôi phải trả phòng lại cho 2 cháu gái. Căn nhà chỉ có 3 phòng mà có tới 13 người trú ngụ. Dưới hầm làm thêm 2 phòng. Phòng lớn dành cho cháu của em dâu. Phòng nhỏ có bar rượu chiếm hết 1 nửa là chỗ gia đình tôi và gia đình anh kế. Tất cả là 6 người dồn vào 1 phòng.

Hàng ngày tôi nấu ăn dọn dẹp và trông trẻ. Tất cả mọi người đều phải ăn tối lúc 4 pm, để 4:30 pm mọi người phải trở về ở trong phòng của mình. Bố mẹ tôi ở trên gác, 6 người còn lại xuống dưới hầm. Bố tôi thích mua đồ chơi có tiếng động, nhưng không đồ chơi nào được gắn pin. Tôi thấy con tôi cầm cái xe cứu hỏa đẩy tới đẩy lui bằng tay. Không một tiếng động nào được phép gây ra, bầu không khí trong nhà thật tẻ nhạt. Không thấy ai cười đùa, mọi người như chìm đắm trong nỗi buồn man mác.

Mẹ tôi vẫn đầu bù tóc rối, nói năng lung tung. Căn bệnh thần kinh của mẹ đã gây cho mẹ thật nhiều oan nghiệt. Mỗi ngày tôi phải giặt tắm thảm trong cầu tiêu, sấy khô ráo để đặt trở lại phòng tắm của vợ chồng người em. Tôi biết bố mẹ tôi và ông anh kế không có tiền nên chuyện mượn Apt là điều không thể. Nhưng thấy cảnh 6 người chui rúc một phòng trong bầu không khí ngột ngạt, tôi cảm thấy tội nghiệp cho cả 8 người. Tôi có ngờ ý nhờ em tôi mượn dùm một apt.

Tôi không hề biết, ai cũng nhìn thấy tôi có tiềm năng của một người nấu ăn & trông trẻ tuyệt vời. Tôi đã từng trông em từ năm 12 tuổi rưỡi cơ mà. Bài học "**THẾ LỰC**" thầy dạy năm xưa chập chờn hiện ra trong trí tôi, sao giống hoàn cảnh của 8 con người đang ở nhờ nhà người khác.

Con tôi đi học lủi thủi chơi 1 mình, thằng bé mang theo cái xe nhỏ đồ chơi không gắn pin. Nạn bully gây biết bao hệ lụy, cho mãi tới bây giờ vẫn chưa giải quyết được. Có bé gái di dân bị bạn bắt nạt chế giễu đã tự sát. Con tôi cũng bị bully, một thằng Mỹ thấy con tôi chơi cái xe không gắn pin, nó đã giật cái xe trong tay con tôi, vất xuống đất, rồi đạp lên giẫm nát. Nhiều lần như thế con giun xéo mãi cũng oằn, con tôi đã đâm vào mặt thằng bắt nạt. Cô giáo không cần biết con tôi bị bắt nạt, chỉ thấy con tôi đã đâm vào mũi kẻ ăn hiếp, thủ phạm không thể biện minh. Cô giáo bắt con tôi ở lại năm lớp Một vì thiếu đạo đức, cháu cứ buồn hoài vì bị ở lại. Qua năm sau cô giáo lớp Một hết sức khích lệ, đã an ủi con tôi sau trở thành học sinh giỏi khi nghe được tiếng Mỹ. Cho tới hôm nay 34 tuổi, con tôi vẫn không bao giờ quên thằng bắt nạt. Khi học lớp Ba con tôi đã viết lại chuyện này, để thấy cô giáo cứ sorry ☹ mãi.

2 con tôi đều có năng khiếu viết văn. Tôi giữ mãi những bài tập viết của cả 2 đứa khi còn tiểu học, để cho thấy những tờ notes: *Con đã làm xong homework. Con đang ở nhà hàng xóm tel: ...* Cho tới khi lớn lên, dù học đại học. Sau mỗi semester mỗi đứa phải (tự động) gửi kết quả học cho mẹ xem. Nhiều cha mẹ không hề biết con họ bị đuổi ra khỏi trường, vì chẳng học hành gì cả. Tôi đã dạy: **không bao giờ dối mẹ. Vì mẹ là người không bao giờ bỏ con.**

Tôi đã giận không hỏi mượn tiền mẹ, khi bị từ chối mượn thêm 1 cây vàng chỉ 1 tuần thôi. Nhưng mà sau này tôi nghĩ không được mượn tiền là cái may cho tôi. Không phải mang ơn, dù không được mượn tiền, tôi vẫn có nhà ở thì bận tâm chuyện được hay không làm gì.

Khi mới qua, tôi cũng chẳng hề biết trường học phân biệt từng town ở. Với 16 ngàn mang qua tôi kiếm được căn nhà nhỏ cho 6 người gồm gia đình tôi & ông anh với thằng con. Em tôi giao hẹn 2 loại sở hữu: sở hữu về căn nhà mỗi người trả một nửa. Nhưng về điện nước tôi phải trả 2 phần, gọi là sở hữu sử dụng. Tôi ừ ừ cho qua, thật sự tôi trả hết tất cả, từ mọi thứ cần dùng trong nhà. Tôi giữ trẻ nên có tiền rủng rỉnh, chứ anh tôi không kiếm được bao nhiêu.

Tôi đi garage sale mua 3 cái giường chiếc cho 3 người thuê trên gác. Cháu tôi vô dorm, anh em chúng tôi chia nhau mỗi nhà một phòng. Qua nhà mới, ai cũng vui mừng. Bố mẹ tôi qua ăn trưa và tối, tôi vẫn giữ 2 cháu gái. Được một năm thì con tôi bị soạt địa chỉ cư ngụ. Tôi vẫn còn giữ mãi những tờ giấy của các bạn trong lớp viết nguệch ngoạc lời chia tay với con tôi, nhiều câu rất thật thà ngây thơ, sai đầy lỗi chính tả: funny guy, very good computer, video game... Chồng tôi mang hồ sơ qua trường mới, chờ mãi tới lúc tan học cũng chẳng gặp cô thư ký văn phòng.

Tôi nghĩ định mệnh đã sắp xếp mọi thứ. Có người giới thiệu anh chàng Trung, biệt danh Trung nước mắm. Anh cho tôi ở free, chỉ cần trông 2 đứa bé từ 3 pm - 6 pm, vợ đi làm về. Dù mù chữ, nhưng Trung đã làm tôi sáng mắt bảo rằng: Rất khó kiếm ra babysit ở đây. Khi Trung biết tôi bị lờng gạt, giữ trẻ trả từng ngày. Phải trả NGUYỄN TUẦN. Tôi còn xót xa hơn khi giá thị trường là 15 đô / ngày. Họ chỉ trả tôi 10đô / ngày. Có khi họ chỉ gọi 1 ngày cho 1 tuần, nhiều lắm là 2 lần. Đã thế còn "thêm" đưa dùm đứa học mẫu giáo đi học (mẫu giáo chỉ học nửa buổi) vì 6 am bà ta đi làm, nên cho đứa mẫu giáo học từ 12pm - 2:30pm bà đi làm về rồi đón luôn. Không những thế tôi còn ghé nhà bà lúc 10pm để cắt tóc cho cả nhà, lúc đó mới có mặt đủ mọi người trong nhà... Nhà bà ta ngoắt ngoéo, khi ra về hàng xóm đã gọi Cảnh Sát khi thấy tôi cứ chạy vòng vòng trong xóm. Thậm chí tôi còn không ngừng ở Stop sign. Cảnh Sát chặn thấy tôi ngơ ngơ ngác ngác đã không cho giấy phạt, chỉ nói nhỏ nhẹ: Khuya rồi, về ngủ.

Khi quen biết nhiều, mọi người đua nhau kể về những chuyện người đến trước, đã lợi dụng kẻ đi sau. Ngay cả người sau này thành một "chức sắc" trong cộng đồng. Chết cả gia đình 6 người lên xe Van 7 chỗ ngồi, tài xế biết tiếng Anh sẽ điền đơn xin Green Card ở Newark. Chỉ có tờ đơn một trang giấy, tài xế thu 300 đô lệ phí. Tôi la lên: Tội nghiệp quá. 50 đô để điền chi tiết cho tờ đơn chỉ có một trang (và đưa đón), lúc đó 80 xu/ gallons xăng.

Không hiểu tại sao, chuyện tôi giúp người nọ truyền miệng người kia. Thế là có 2 ngày nghỉ trong tuần, tôi phải đưa họ đến những văn phòng liên hệ, cũng may chỗ xin tiền thất nghiệp cũng ở gần nhà, hoặc các nơi xin charity bảo hiểm sức khỏe. Chồng tôi không hề biết vì 7pm mới đi làm về. Chỉ thỉnh thoảng thấy có hộp thịt quay, thứ đắt tiền ít khi tôi mua. Tôi giả vờ đánh trống lảng.

Cô thợ tóc, tiếng Anh lồm bồm, đã phải điền đơn miễn phí cho rất nhiều người. Từ đơn đi học MG, tới ngân hàng để hỏi tại sao ông Thiếu Tá biệt kích bị phạt overdraft mỗi tháng 12:50đ/ tháng. Ông chỉ biết chữ overdraft là bị phạt. Cho tới khi vỡ lẽ, ông không hiểu tiếng Anh đã chịu mất tiền oan uổng. Dù ông thắc mắc có 20k trong saving account, và checking account. Phải đến tận nơi tận chỗ mới vỡ lẽ. Tiền trong checking không bao giờ được ít hơn 500. Thẻ rút tiền saving chỉ được rút không quá 3 lần mỗi tháng. Ông vi phạm quy định cả 2 account thì bị phạt là phải rồi. Thậm chí tiền 401K, ông cũng không biết làm sao rút ra. Lại năn nỉ giúp vào tận số, nói chuyện với văn phòng. Dẫn ra ngân hàng mở một account mới cho 401K. Ông hí hửng:

- Cô M ơi! Họ đâu lấy 100 của tôi đâu.

Họ không cần ông rút tiền mặt 100 trong túi ông, họ lấy trong savings của ông rồi.

Biết bao cảnh đời tội nghiệp của những người không biết tiếng Anh. Kể cả những cô thợ Spanish, tôi đã giúp xin được affordable apt cho người low income. 15 năm nay không hề tăng tiền mướn. Ngày xưa chỉ thiếu tiền mà mẹ con khổn đốn, nên tôi coi đồng tiền là tai họa. Tôi đã từng cho bà hàng xóm mượn 1 lượng vàng để xây miếng đất nhỏ thành căn nhà bán được 3 cây, vì tôi chứng kiến đứa con gái duy nhất 15 tuổi đã phải "đi khách" mang tiền về nuôi gia đình. Họ trả hay không tôi không quan tâm.

Một miếng khi đói. Khi tôi có đủ ăn đủ mặc, 2 con tôi đã có mái ấm gia đình, và có nghề nghiệp ổn định, thì tiền với tôi chẳng còn là vũ khí làm tôi khiếp sợ. Việc gì trong khả năng tôi vẫn âm thầm làm, làm để thấy lòng mình thanh thản. Máy chục ngàn đô cũng chỉ là con số. **Tôi vẫn tin vào phúc phận nên tôi đã giúp rất nhiều người những đồng tiền khi họ rất cần.** Dẫu nửa đêm có tin nhắn tôi đều lên mọi người đưa tiền. Có khi vài trăm, có khi vài ngàn, không bao giờ thắc mắc. A friend in need is a friend indeed.

Tôi không bao giờ quên lời mẹ tôi: *Sao không hỏi mẹ?* Tôi đã kể về miếng đất nhỏ bé, cũng như tôi có miếng thịt cốt lết, tôi đã nhường phần thịt, chỉ giữ lại cục xương. Cục xương cũng đủ nấu cháo cho con. Tôi không bao giờ quên ơn cô Thanh đã chỉ cho tôi mua căn nhà đầu đời. Vì vậy khi Phương em chồng cô Thanh được chính phủ đền 10 cây để lấy lại căn phòng đã được cấp. Tôi bằng lòng bán cho Phương giá 10 cây, chứ không bán cho tiệm cầm đồ Kim Liên hơn 10 cây. Tôi bán cho Phương còn bớt 1 chỉ:

- Chị bớt cho em để mua đồ đạc.

Cái gì cũng được hết, đồ đạc không bán, gọi người thân tới lấy. Thợ cái tủ kính để bán sách, cái tủ lạnh nhỏ. Em gái cái máy may. Bớt cho Phương 1 chỉ, còn cho cái đồi điện (nửa chỉ) và divan tủ giường. Cái xe Honda cô em họ mua cho con của chú, vẫn còn nhắc:

- Chị bớt cho em ấy 1 chỉ cầm về tiêu.

Tôi chỉ nhớ mình mắc nợ ai, chứ không nhớ ai mắc nợ mình. Tới khi "con nợ" trả, tôi cứ lắc đầu nguầy nguậy không nhận.

Ngày xưa đi dạy & giữ trẻ, tôi nhận thấy rằng dẫu là trẻ nhỏ khi tiếp xúc lâu, đứa trẻ cũng nhận ra được ai vì mình hay ai vì lợi cho họ. Sống với trời. Mẹ tôi vẫn thường nói vậy. Bây giờ tôi không còn cần phân bua ai phải, ai trái. Tôi chỉ thấy sau bao nhiêu sóng gió cuộc đời, tôi đã có một gia đình êm ấm. Ít nhất 2 đứa con có công ăn việc làm ổn định, không phải là kẻ bê tha nghiện ngập. Tôi nhớ hoài lời mẹ dạy: **Phúc đức tại mẫu bà ơi.**

Chỉ có một ước muốn nhỏ nhoi: được ở một nơi yên ổn chỉ có gia đình nhỏ của mình. Tôi đã vướng quá nhiều hệ lụy. Tất cả đều do quy luật "Thế Lực" chi phối. Khi đã không có lực, lại chẳng có thế thì phải chịu cảnh thiệt thòi. Cuộc đời là vậy.

Lại Thị Mơ